

הכנסת העשרים וחמש

יוזם: חבר הכנסת משה ארבל

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – כשירותם של שרים)

1. תיקון סעיף 6 בחוק-יסוד: הממשלה¹, בסעיף 6 –

(1) בסעיף קטן (ג)(1), אחרי המילים "לעונש מאסר" יבוא "בפועל" ובמקום "לרצות את עונש המאסר או מיום מתן פסק הדין, לפי המאוחר" יבוא "לרצות את עונש המאסר בפועל".

(2) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ו) לעניין סעיף זה –

"מאסר בפועל" – סך כל תקופות המאסר שעל הנידון לרצות ברצף אחד, אף אם הוטלו בגזרי דין שונים, לרבות מאסר על תנאי שהופעל; "עבירה" – כל אחת מהעבירות שעליהן נידון לעונש של מאסר בפועל".

דברי הסבר

תנאי מקדים למינוי לתפקיד שר הוא עמידה בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 6 לחוק יסוד: הממשלה. בין תנאים אלו, הקביעה בסעיף 6(ג)(1) כי לא יתמנה לשר מי שהורשע בעבירה ונידון לעונש מאסר, וביום מינויו טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר או מיום מתן פסק הדין, לפי המאוחר. לשון סעיף 6(ג)(1) המדברת על תום ריצוי עונש המאסר ברורה היא ועניינה בריצוי עונש מאסר בפועל שכן עונש מאסר מותנה אינו מרוצה כלל. חיזוק לכך ניתן למצוא בהוראות סעיף 52 לחוק העונשין, תשל"ז-1977², שעניינו "מאסר על תנאי" ובו מובהר כי מאסר על תנאי לא נועד לריצוי ומי שנדון למאסר על תנאי "לא יישא את עונשו" אלא אם עבר תוך תקופת התנאי עבירה נוספת שנקבעה בגזר הדין והורשע בגינה. אף פסיקת בית המשפט העליון בבג"ץ 1993/03 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה** מעלה כי עניינו של סעיף 6(ג)(1) במאסר בפועל דווקא, ולא במאסר מותנה. מסקנה זו עולה בבירור מדבריו של כב' השופט בדימוס מישאל חשין ז"ל ביחס לסעיף שבנדון: "ובכן, הרשעה (בת-קלון) אשר שילחה את פלוני לבית הסוהר וטרם עברו שבע שנים מיום גמר ריצוי העונש (או מיום מתן פסק-הדין), הרשעה מעין-זו, תמנע את מינויו של פלוני להיותו שר בממשלה".

חרף לשונו של סעיף 6(ג)(1) לחוק יסוד: הממשלה, וכן החיזוקים שנמצאו בחקיקה ובפסיקה לפרשנותה הטבעית של הוראת הסעיף, בית המשפט העליון לא קבע עד עתה מסמרות בדבר פרשנותו. חוסר הבהירות שנגזרת מכך פוגעת בצפיות הנדרשת מהוראה בתחומים אלו ובזכותו של מועמד לכהונת שר לדעת מהו הסטאטוס המשפטי הנוגע לו ואם יש לפנות בעניינו לקביעת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית כמצוות הסיפא

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 158.

² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

בסעיף שבנדון, אם לאו. עוד יצוין, כי בסעיף המקביל בחוק יסוד: הכנסת³, שעניינו בתנאי הכשירות לתפקיד חבר-כנסת, סעיף 6(א), וכן בסעיף המקביל בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965⁴, שעניינו בתנאי הכשירות לתפקיד חבר מועצת רשות מקומית, סעיף 7(ב), קבוע במפורש כי כשירותו של פלוני להיבחר לכנסת או למועצת רשות מקומית מוגבלת אם נידון לתקופה העולה על שלושה חודשי מאסר בפועל דווקא וטרם חלפו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל. תיקון חוק יסוד: הממשלה בהתאם ייצור וודאות ובהירות חוקית ויביא להרמוניה חקיקתית נדרשת ורצויה לאור הוראות חוקים אלו.

הזכות לבחור ולהיבחר היא זכות יסוד במשטרנו החוקתי. זכות זו באה לידי ביטוי אף במינוי חבר הממשלה באמצעות בחירתו על ידי רוב חברי הכנסת ובכדי להביא לידי ביטוי את רצון העם ובחירת הציבור באופן מיטבי אשר הביע את אמונו במינוי זה ואשר הועמד לבחירת הציבור חרף עונש המאסר על תנאי שהושת עליו אין זה מן הראוי למנוע את התכלית הרצויה בשל עמימות ולאקונה בנוסח החוק. מוצע לפיכך לתקן את חוק יסוד: הממשלה ולקבוע גם בו כי קביעת הגבלה כה משמעותית על האפשרות של אדם להתמנות לשר תהיה מותנית בכך שנגזר עליו עונש מאסר בפועל, וטרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל. תיקון זה נועד ליצור ודאות ובהירות, להביא להרמוניה חקיקתית בין הוראות הכשירות החלות על שרים ואלה החלות על חברי כנסת וחברי מועצת רשות מקומית ולהבטיח באופן מיטבי את הזכות להתמנות לשר שכן מינויו של שר מתבצע באמצעות אישור הכנסת ברוב חבריה והבטחת פרשנותו הנכונה של סעיף הכשירות משרתת את תכלית זו.

---

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 69.
⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 248.